

מסורת הש"ס

(ה) לקמן דף לג: (ז) [לקמן
לז: לג:] (ג) [קדושין סד:
וש"נ] (ד) ז"ל כזה. רש"ש,

הגהות הב"ח

זכה בקרקע שהרי עדים מכחישים
את דבריו שאומרים דשל אבותי
לאריך היא וגם החזקה אינה כלום
שהרי אין עמה טענה כי אם טענת
שקר. והלכה ככאזי שהרי רבה הודה
לו כדמוכח ואולי: דהר א"ל אין כו'.
דמשום שהיו מפקדין אותו ככאזי
הורצין לחזור ולטעון כן. דירקא נמי
דקאמר גמרא אמר ליה אביי ולא
קאמר אביי אמר: דהר א"ל. ההוא
דאייתי עדי חזקה לאריך: דסמיך (1)
עלה כדאבסחי. אייתי סומך ונומנא
על קרקע זו כאלו היא של אבותי לפי
השחזקתי כזי שפוי וצדעים וקניניה
מאבותי. ובעי גמרא טוען ומוחר
וטוען יכול אדם לטעון צדיק צדיק
שטוען צדיק מה שהוא רוצה ומוחר
וטוען לתמן דבריו הראשונים: עולא
אמר טוען ומוחר וטוען. טוען צדיק
דין מה שהוא רוצה ומוחר אחרי כן
לטעון דברים אחרים לתוך דברים
הראשונים אע"פ שמכחישים קלף בזה)
שחור וטוען האל דאמר דאבסחי
דסמיך עלה כדאבסחי: ומודי עולא.
אף על גב דמאימינן ליה להאי דטוען
אין לאבסחך היא כו' שאם טען
מתחילה ופירש של אבותי ולא של
אבותי דאינו חוזר וטוען טענה זו
דסמיך עלה כדאבסחי שהרי עוקר
ליהייה דהיה הראשונה וכו' וכו' וכו'

מוסף רש"י

וְלֹא טַעַן. תִּיקוֹן דְּבָרִים הֵרָשְׁאוּנוּ
אֲלֵא אַתָּה שָׂילָא מִצִּית דִּין חוּר לַגִּיד וְתִיקוֹן דְּבָרֵינוּ הֵרָשְׁאוּנוּ שְׂאִינוּ
חוּר וְטוּעוֹן הֵיכָא דִּמְכַחֲשִׁין קָלָת׃ טַעֲנִיסָה אֲגַמְרִיה. אֲוֹהֲבִינוּ וְקִרְבּוֹ:
וּמוֹדוּ נִהְרַדְעִי. בִּזְהָ שְׁטַעַן מִתְחִילָה שֶׁל אֲבֹתֵינוּ וְחוּר וְטוּעַן שֶׁל אֲבֹתֵינוּ
שֶׁלְקוֹמָה מֵאֲבֹתֵינוּ דְּחוּר וְטוּעוֹן וּמֵהֵימֵן דְּלִיטוּ עוֹקֵר דְּבָרֵינוּ הֵרָשְׁאוּנוּ
כֻּלָּל אֲלֵא מוֹסִיף עֲלֵיהֶן וְיִכּוֹן דִּהְחִיּוּק בִּזְהָ שֶׁל שְׁמֵי מוֹקְמִין לֵה בְּדִידָה
דְּחוּקָה שִׁישׁ עֵמָה טַעֲנָה הִיא דִּמָּה לִי לִשְׁקֵר דְּאִי אֲמַר מִיִּיךְ זִנְגָתָה
וְאֲכֻלְתִּיהָ שֶׁנִּי חוּקָה כִּי אֲמַר נָמִי אֵל אֲבֹתֵינוּ שֶׁלְקוֹמָה מֵאֲבֹתֵינוּ מֵהֵימֵן.
וְאֵעִיג דְּבָרֵינוּ יוֹרֵשׁ קִימָה לִי לְקַמֵּן צְפִירִיקוֹן [מֵאָה]. דְּלִיִּן דְּלִיִּן טַעֲנָה מֵאֲחֵר
שֶׁהֲחִיּוּק בִּזְהָ שֶׁל שְׁמֵי הִיאֵךְ הֵיכָא שֶׁ אֲבִינוּ אֲבָל רִאשִׁי בְּעִי שֶׁהֲחִיּוּק
בִּזְהָ אֲבִינוּ יוֹם אֶחָד הֵכָא אֵין כִּרְיָךְ לִהְיָא עֲדִים שֶׁהֲחִיּוּק בִּזְהָ אֲבִינוּ כֻּלָּל
שְׁהִי זֶה טַעַן טַעֲנָה גְמוּרָה וְחוּקָה שִׁישׁ עֵמָה טַעֲנָה הִיא׃ וּמוֹדוּ נָמִי
נִהְרַדְעִי כֹל הֵיכָא דְּרִישׁוֹסְעִי מִינִי מֵאֲכַרְבִּי לְבִי דִינֵא. קוֹדֵם שְׁטַעַן כְּלוֹם
בִּזְ"ד וְלֹא טַעַן מָה שֶׁהוּא טוּעוֹן עֲכָשִׁיו בִּזְ"ד וְאֲחֵא לְבִי דִינֵא (א) לְטַעוֹן
טַעֲנוֹת שְׁעוֹקֵרוֹת לְגַמְרִי אֵת הֵרָשְׁאוֹנוֹת דְּחוּר וְטוּעוֹן׃ דֵּלֵא מְגַלִּי
טַעֲנִיסָה. שֶׁלֵּא יִלְמָה מִזֵּן מִי שֶׁכִּנְגְדוּ וְאֵינוּ לָבוֹ מִתְחַלֵּה קוֹדֵם שִׁיבָאוּ
בְּצִית דִּין לְפָנֵינוּ עֲלִיָּהֶם וְכֵן הֵלכֵה. וְהֵימֵן (א) טַעֲנוֹת צִלְמָל אֲבָל טוּעַן
צְפִירִיקוֹן דְּבָרֵינוּ עֲדִים חוּךְ לַגִּיד חִיּוּב אִנִּי מִנֵּה לְפָלוּי הִרִי הוֹדֵה לִי וְשׁוֹב
אִינוּ יוֹכֵל לְכַפּוֹר בִּזְ"ד׃ וּפְסִיכָא לִי דְּחוּר וְטוּעוֹן. כְּלוֹמַר אֲנִי נָמִי
נִהְרַדְעִי אֲנִי וּפְלִיגָנָה עֲלֵיהֶיו דִּנְהִרְדְּעִי׃ וְהִלְכֵסָא חוּר וְטוּעוֹן. תִּיקוֹן
לְשׁוֹן הֵרָשְׁאוֹן אֵעִיג פֿ שֶׁמִּתְחַשְׁבִּים קָלָת הוֹאִיל וְאִינוּ עוֹקֵרִין לְגַמְרִי כְּלָעִיל׃
וְהוּא אֲמַר שֶׁל אֲבֹתֵינוּ. וְאֲכֻלְתִּיהָ שֶׁנִּי חוּקָה אֲוֹתָן שֶׁל שְׁמֵי שִׁתְּתָה טוּעוֹן
אִנִּי אֲכֻלְתִּיהָ וְלֹא אֲחָה׃ וְהֵאֵי אִיִּישִׁי פְּהִידִי דֹאכְלָה שְׁנִי חוּקָה. אֲוֹתָן שֶׁל
שְׁמֵי עֲמָלָן שֶׁהִעֲדוּ אֲלוֹ הֵרָשְׁאוּנוּ עֲלִיָּהֶם וְאֲבָל אֲלוֹ וְהִכְמַשְׁתִּים
עֲדוֹת שֶׁנִּי שֶׁל אֲכִילָה וְהִרִי מִתְחַשְׁבִּים זֶה אֵת זֶה וְאֵת צִדְּהוֹת דְּלִבִּי
וְהֵאֵי מִינִי אִישִׁשׁ מִכְשָׁל לִי׃ חוּקָה
וְהֵאֵי מִינִי אִישִׁשׁ מִכְשָׁל לִי׃

מה לו לשקר במקום עדים.
היכא דעדים מעידים דשל

[illegible]

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

וזהו אומר שן אבותי. היה הקרקע והרי היא שלי וזה אומר כו'. למה המחזיק מעבדא היה כדמוכה לקמיה: אמר רבה מה לו לשקר. למה המחזיק מעבדא דטוען דשל אבותיו וירשה מהם אי בעי אמר כו' והלכך בהאי תלמודו מהימנין ליה: אמר ליה. תלמידו אביי מה לי לשקר כו' כלומר

אבל שית אין לך מחאה גדולה מזו: ^(ז) וזה אומר של אבותי ^(ח) וזה אומר של אבותי האי אייתי סהדי דאבהתיה היא והאי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה ^(ט) אמר רבה מה לו לשקר אי בעי א"ל מינך זכנתה ואכלתיה שני חזקה ^(י) א"ל אביי ^(יא) מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן הדר א"ל אין דאבהתך היא זכנתה ^(יב) מינך והאי דאמרי לך דאבהתי דסמיך לי עלה כדאבהתי טוען וחוזר וטוען או אין טוען וחוזר וטוען עולא אמר ^(יג) טוען וחוזר וטוען נהרדעי אמרי אינו טוען וחוזר וטוען ^(יד) יומדי עולא היכא דא"ל של אבותי ולא של אבותיך דאינו טוען וחוזר וטוען ^(טו) והיכא דהוה קאי בי דינא ולא טען ואתא מאבראי וטען אינו חוזר וטוען מאי טעמא טענתיה אגמריה ומורו נהרדעי היכא דאמר ליה ^(טז) של אבותי שלקחיה מאבותיך דחוזר וטוען ^(יז) והיכא דאישתעי מילי אבראי ^(יח) ולא טען ואתא לבי דינא וטען דחוזר וטוען מאי טעמא עביד איניש דלא מגלי טענתיה אלא לבי דינא אמר אמימר אנא נהרדעא אנא וסבירא לי דטוען וחוזר וטוען והלכתא טוען וחוזר וטוען: זה אומר של אבותי ^(יט) וזה אומר של אבותי האי אייתי סהדי דאבהתיה ואכלה שני חזקה והאי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה ^(כ) אמר רב נחמן יאוקי אכילה לבחדי אכילה ואוקי ארעא בחזקת אבהתא א"ל רבא ^(כא) הא עדות מוכחשת היא אמר ליה נהי דאיתכחש באכילתה באבהתא

אמר אברהם שית שנים ב' / הקשה ר"י בר מרדכי אפי' לא חייבי
סהדי אלא דלכלה שלט שנים יהא נאמן לומר לקחמיה קודם
מיניך במינו דאי בעי אומר מיניך וזניתה ואומר ר"י דאין זה מינו
דמעיקרא לא יטעון כלל מיניך וזניתה דאין יודע אם יש לזה שטר
שקנאה ממנו^א : **אמר** רבא^ב :
לשקר. רבה גרסינן דלדבי רבא ורבה
אמר לקמן (דף נד:) דלא ספיקא רבא
הא דרז חסדא דמה לי לשקר במקום
עדים לא אמרינן: **מה** ל' לשקר
במקום עדים **לא** אמרינן. תימה
לרשב"א אמאי הוי במקום עדים יומא
של אבותיו היתה יום אחד וגאמר
שלקחיה מאבותיה דלא טוענין לירש
ומהמנינן לוי בהא דקאמר שקצויה
דרז בו יום אחד במינו דאי בעי אומר
מיניך וזניתה^ג ולקמן נמי (ט) דקאמר
בהרדעי דהיכא דאמר של אבות
שלקחיה מאבותיה דחזר וטוען הא
אפילו לא יטעון שלקחיה אלא אומר
שדרו זה יום אחד אן טענינן ליה
ואומר רבינו יצחק דשל אבות משמע
שהיה מעולם של אבות ולא שלקחיה^ד
עד שיפרש בדברי^ה ולקמן דנקט
שלקחיה לא שצריך שיטעון שידע
שלקחיה אלא של אבות שראיה שדרו
זה יום אחד על כן אי רוצה לזכות
דשמה לקחיה (ו) אבות במשפט
וטוענין לירוש' : **ומדור** נהרדעי
היכא דאמר שלקחיה ב' / מספקא
לר"י היכא דנפיק דבראי ומזו ואמא
לז"ד אי מזי למימר הכי : **אמר** ר' יה
רבא והא עדות מוכחשת היא. תימה
אמאי הווי עדות מוכחשת והא רבא
אית ל' במדובה (ב"ק ד' עב: ושם ד"ה רבא)
וצפ' זה בורר (פאהדין דף כו. ושם ד"ה
רבא) דעד דאזמ מנאן ולהא הוא נפסל
ולא מפסל כלל משעה דלמסחוס ואית
לו למימר אפילוהא דלמסחוס אמכוסו

ואלצהתה ללך אתכחוש לא אתכחוש דהכי אמר במרובה (ב"ק דף ע"ג)
 (וה) דהחזמו על הטיבחה ועל הגניבה לא החזמו לא אע"ג דמוך כדי דבור
 העידו על הגניבה ועל הטיבחה לרצא כיון דמהיבא שעתה דקא מיתומי
 הוא דקא מיפסלי אטיבחה דאיתומס איתומס על הגניבה ללך איתומס ואין
 איתומס ולישנא דהוי טעמא דרבא (א) משום דערש וומס דרבא משום
 לך איתומס משמע דחידוש ינאח (א) ללך לישנא דפסדא טעמא דרבא משום
 פסידא דלקוחות ה"ג נהימניהו ואפילו היכא דליכא פסידא דלקוחות
 לא מיפסל למפרע אפילו לההיא לישנא¹ מדבצי התם מאי איכא צין
 מהי לישנא לאהי לישנא ולא קאמר איכא צינייהו להיכא דליכא פסידא
 דלקוחות ועוד קשיא דקאמר בסמוך אליבא דרב חסדא כולי עלמא לא
 פליגי משמע דרב נחמן לא מצי סבר בשום ענין דרב חסדא דחשיב
 פלו סהדי שקרי ומנא ליה דלמא סבר דרב נחמן דמכאן ומהא ונראה
 נפסל ומיהו לא איכא למימר משום דלא קיימא (א) כרבא בהא ונראה
 דסוגיא דהכא כההיא לישנא דחידוש אבל לישנא דפסידא דלקוחות
 סבר דלא אמר ליה רבא לרב נחמן מעולם הכי ורביצ"א נראה דלא דמי
 הפך דהכא לההיא דמרובה דהתם גניבה וטיבחה תרי מילי יניהו¹
 ונהכי אגניבה דלא איתומס לא איתומס כיון דלהבא הוא נפסל אלא
 דהכא כי איתכחוש אצילהי איתכחוש נמי אאלצהת דלצהתה בלא
 אצילהת לא מהי דהוי מוקמי² ציד³ לית לא סהדי דאלכלה שני
 חזוקה דלחנן לומר היתה של אצווי יום אחד בזמנו דאי צעי אמר
 מניק וצינתה¹ ומיהו אכתי דחשיב לה גמרא כעדות אחרת לא אחי שפיר:

אמר רב נחמן. עדות דאכילה בטולה דאוקי עדות של אכילה כנגד
א' דלא אתבחדשת עדותן קיימת ומוקמי' בדייה: הא עדות מוכחשת
דיות שבעולם ואחרי שאין לזכר איזו הפסולה תיבטל עדותן לגמרי:
גדאזהמא

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

בז א ב ג מ"י פט"ו מהל'
טוען הלכה ו' סמוג עשין
לה טוש"ע ח"מ סי' קמו
סעיף כד:
בז ד ה מ"י שם ופ"ו שם
הלכה ח סמוג שם
טוש"ע שם וסי' פ ס"א:
בח ו מ"י שם פט"ו הלכה
ה טוש"ע ח"מ סי' קמו
סעיף כג:

גליון הש"ס

נמרא של אבותי שלקחזה
מאבותיך. עיין לקמן דף נב
ע"ז תוספות ד"ה דצריס:

מוסף תוספות

א. שאילו לא הישר לכולם דע שראה שטרו חין כלום דע מנו אבל כרז טען שלקח עיניקעס קדמם שראה שטרו של זה ואחרי זה לעטון באוהה שעה מינך ובינתה דואר לא ראה וזכור ואילו אין לו זה וזה וזה רבם מי שמכרה לו רוציגאנע מנוטא דואר יניח אדאי מפני הספק אין זה מינו. רענ"ל. ב. דהוה שפדיו שטרו לא ראה מהפדיו שטרו באוהה של מעבר מנוטא ושלם היחה מעולם מאבותיו של מחזיק דהא הכי היחא אסרנין במורנין קדימא דואר עברא ומורו נרדעו היחא דאל של אבותי שלקוחה מאבותיך דטען וזוורו וטען לו חיוור וטען מאהני דהוה מכשח ליה שטרו אלא ודאי בשפדיו העדים סתם דשל אבותיו של מעברתה חין טענין. ר"ן. ד. ליעצא דקאמר של אבות ולא קאמר מאבותי שטתאמ סתאמא משמע של אבותי משמים קדמונית. רענ"ל. ו. עיני דכתיב ויגד. ד. א. שטענין ליחמך דבר שאינו מאבא מוחך לחיולן שטענ"ל שהוא בעצמו לך לחקן טענותיו אן לא שטענין לך כי הכי דארמנין לקמן (ע) דלא שטענין ליחמך נאנסו שטענין לך כי הכי שטענ"ל שהוא שטענ"ל לטעון כן שטענ"ל סבא מוס' רח"ל. ה. ואע"פ דירושיה לאו פסוליה חלה אלא וכו' (א) ירושדה וז' דסמך על אלו יותר מאלו וכו' (ב) כיון דחדיה ביה רחמנא אין לו חלה מה שטעניו ב. מנ"י. ו. דכיון דאשכנזיה רבנן, לכל מילי אשכנזיה. מנ"י. ז. שהם שני עדיות דחלוקת דע שני חויבין לחלוקת דגבניה חייב חקן וכלל ונבטיחה ארבעה דומשה. רענ"ל. ח. וז' חכל עדות אלה וז' עדות נבטיחלה מקצתה נבטיחלה כולה. רענ"ל.

רבינו גרשום (המשד)

וטוען משום דלא טעין מעין
טענה ראשונה דמעיקרא
אמר של אבותי היתה ולא
של אבותיך; והיכא דקאי
בבי דינא ולא טען טענה
דמצי למיפטר נפשיה מבי
דינא ונפק לבראי והדר אתי

ומודו נהרדעי היכא דאמר
ענה ראשונה היא: מאבראי.
דעי אנא. ולא ס"ל כנהרדעי
ה בהדי עדי אכילתה הואיל
יו הוה: והא עדות מוכחשת